

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 240/2025-57

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Roberta Šorla a zo sudcov Ivana Fiačana a Martina Vernarského (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavných sťažnostiach sťažovateľky [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpenej JUDr. Soňa Tóthová, advokátska kancelária, s.r.o., Šafárikovo námestie 2, Bratislava, proti uzneseniam Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 5Nc/2/2024 z 15. februára 2024 a Krajského súdu v Trnave sp. zn. Spr. 149/24 z 15. marca 2024 takto

r o z h o d o l :

- Uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 5Nc/2/2024 z 15. februára 2024 **bolo porušené** základné právo sťažovateľky na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a jej právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.
- Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 5Nc/2/2024 z 15. februára 2024 **zrušuje a vec vracia** Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky na ďalšie konanie.
- Vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti sťažovateľky proti uzneseniu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 5Nc/2/2024 z 15. februára 2024 **nevyhovuje**.
- Najvyšší súd Slovenskej republiky **je povinný** nahradiť sťažovateľke trovy konania **485,12 eur** a zaplatiť ich jej právnej zástupkyňi do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.
- Ústavnú sťažnosť sťažovateľky proti uzneseniu Krajského súdu v Trnave sp. zn. Spr. 149/24 z 15. marca 2024 **odmieta**.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavné sťažnosti

1. Ústavnému súdu boli 23. apríla 2024 a 13. mája 2024 doručené ústavné sťažnosti sťažovateľky, ktorými sa domáha vyslovenia porušenia jej základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1

a 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), základného práva na rovnosť v konaní podľa čl. 47 ods. 3 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) v záhlaví uvedenými napadnutými uzneseniami najvyššieho súdu a Krajského súdu v Trnave (ďalej len „krajský súd“). Navrhuje zrušiť napadnuté rozhodnutia a veci vrátiť na ďalšie konanie. Zároveň v každej ústavnej sťažnosti sťažovateľka žiada o priznanie finančného zadost'učinenia 5 000 eur a náhrady trov konania.

2. Uznesením ústavného súdu č. k. PLs. ÚS 12/2025-5 z 12. februára 2025 boli veci vedené ústavným súdom pod sp. zn. Rvp 1097/2024 a sp. zn. Rvp 1268/2024 spojené na spoločné konanie, ktoré bude ďalej vedené pod sp. zn. Rvp 1097/2024.

3. Uznesením č. k. III. ÚS 240/2025-26 z 29. apríla 2025 prijal ústavný súd ústavné sťažnosti na ďalšie konanie v častiach namietajúcich porušenie základných práv zaručených čl. 46 ods. 1, čl. 47 ods. 3 ústavy a práva zaručeného čl. 6 ods. 1 dohovoru. Vo zvyšných častiach ústavné sťažnosti odmietol a nevyhovel návrhom na odklad vykonateľnosti napadnutých uznesení.

II.

Skutkové východiská

4. Na krajskom súde boli vedené konania sp. zn. 11CoP/51/2023 a sp. zn. 11CoP/97/2023 o úpravu práv a povinností k maloletej na čas do rozvodu a na čas po rozvode, v ktorom sťažovateľka vystupuje ako účastníčka – matka maloletej, a otec maloletej, ktorý je sudcom krajského súdu.

5. V oboch konaniach krajského súdu sťažovateľka podala námietku zaujatosti proti všetkým sudcom krajského súdu vrátane sudcov senátu 11CoP, ktorí prejednávali a rozhodovali obe veci. Sťažovateľka žiadala ich vylúčenie a prikázanie veci inému súdu toho istého stupňa z dôvodu, že otec maloletej je sudcom krajského súdu a jeho súčasná partnerka je tiež zamestnaná na krajskom súde. Sťažovateľka poukázala na to, že medzi sudcami, resp. inými zamestnancami krajského súdu, panujú blízke kolegiálne vzťahy, sudcovia trávajú spoločne čas počas pracovnej doby a aj v rámci voľného času, keď často rozoberajú živé prípady a konzultujú ich. Sťažovateľka mala pochybnosť, či sudcovia krajského súdu budú schopní nezaujato a spravodlivo rozhodovať v oboch veciach, ktorej účastníkom je ich kolega. Podľa názoru sťažovateľky existovala dôvodná obava, že títo budú zvyhodňovať otca maloletej a znevýhodňovať sťažovateľku. Skutočnosti zakladajúce vylúčenie sudcu v konaní sp. zn. 11CoP/97/2023 oznámili aj členovia odvolacieho senátu krajského súdu.

6. O námietke zaujatosti v konaní sp. zn. 11CoP/51/2023 najvyšší súd rozhodol uznesením z 13. júla 2023 tak, že sudcovia krajského súdu [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ] nie sú vylúčení z rozhodovania veci sp. zn. 11CoP/51/2023. Nálezom č. k. II. ÚS 502/2023-44 z 24. januára 2024 ústavný súd konštatoval porušenie práv sťažovateľky podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru uvedeným uznesením najvyššieho súdu, ktoré bolo zrušené a vec bola vrátená najvyššiemu súdu na ďalšie konanie.

7. Následným uznesením najvyššieho súdu, ktoré je napadnuté aktuálnou ústavnou sťažnosťou, opätovne neboli už menovaní sudcovia krajského súdu vylúčení z prejednávania a rozhodovania veci vedenej pod sp. zn. 11CoP/51/2023. Najvyšší súd k záverom kasačného nálezu ústavného súdu uviedol, že posudzovanie (ne)zaujatosti konkrétneho sudcu sa vždy realizuje v kontexte na prejednávaný prípad bez ohľadu na druh či povahu sporu, strany sporu či prítomnosť emócií a osobnostnej stránky veci. Rodinnoprávne spory nie sú v rozhodovaní o vylúčení sudcu z dôvodu

jeho zaujatosti žiadnou výnimkou, v ktorej by sa test aplikoval inak, prísnejšie či v konečnom dôsledku s odlišným výsledkom.

8. Najvyšší súd ďalej podčiarkol, že sťažovateľka poukázala na skutočnosť, že aj čisto kolegiálny vzťah môže prerásť do vzťahu mimomanželského, ako sa to stalo aj v prejednávanom prípade, keď kolegyňou sudcov krajského súdu je aj súčasná partnerka [REDAKOVANÉ], pričom tento mimomanželský vzťah je dôvodom rozvratu manželstva sťažovateľky a [REDAKOVANÉ]. K tomu najvyšší súd poznamenal, že poukaz na zohľadnenie vnútornej dynamiky vzťahov na pracovisku, určenie, či ide o vzťah kolegiálny, kamarátsky, priateľský, prípadne mimomanželský, zohľadňuje už subjektívnu stránku posudzovania okolností, ktoré môžu byť v každom jednotlivom prípade jedinečné, rozdielne a špecifické. Samotná skutočnosť, že otec maloletej nadviazal mimomanželský vzťah na pracovisku so zamestnankyňou súdu, môže byť predmetom jeho morálnej dilemy, avšak v žiadnom prípade nezakladá dôvod na vylúčenie sudcov, ktorí sú jeho kolegami a ktorým bola vec pridelená náhodným výberom na prejednanie a rozhodnutie.

9. Subjektívna stránka nestrannosti sudcu sa podľa najvyššieho súdu týka jeho osobných prejavov vo vzťahu ku konkrétnemu prípadu a k stranám sporu, prípadne k ich zástupcom. Sudkyne [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ] totožne uviedli, že [REDAKOVANÉ] je ich kolegom, tykajú si a sú v kolegiálnom vzťahu, pričom mimo pracoviska sa nestretávajú. Z toho najvyšší súd vyvodil, že u nich nebol žiaden ani len náznak sťažovateľkou argumentovaného možného bližšieho vzťahu, a teda ani nebol dôvod spochybňovať ich nestrannosť a nezáujatosť v predmetnej veci. Sudca [REDAKOVANÉ] sa vyjadril, že sa s [REDAKOVANÉ] denne na pracovisku stretáva, tykajú si a sú v kamarátskom vzťahu, pričom spolu komunikujú nielen o pracovných veciach. Uvedené skutočnosti sú podľa najvyššieho súdu prejavom ľudskej interakcie a automaticky nezakladajú hlboký priateľský vzťah založený na dôvere tak, ako ho požaduje judikatúra najvyššieho súdu, či povahu vzťahu, akým argumentuje sťažovateľka. Priateľstvo navyše zväčša predpokladá, že osoby majú záujem tráviť čas spolu mimo pracoviska formou voľnočasových aktivít a spoločným zdieľaním záujmov a koníčkov. Všetci traja dotknutí členovia senátu však uviedli, že mimo pracoviska sa nestretávajú, preto podľa názoru najvyššieho súdu takto opísaný kolegiálny vzťah nenapĺňa znaky hlbokého priateľského vzťahu, ktorý by [REDAKOVANÉ] automaticky diskvalifikoval na rozhodovaní vo veci.

10. O oznámeniach členov senátu krajského súdu podaných podľa § 50 ods. 1 Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“) v konaní sp. zn. 11CoP/97/2023 predseda krajského súdu napadnutým uznesením rozhodol, že dotknutí sudcovia nie sú vylúčení z prejednávania a rozhodovania predmetnej odvolacej veci, a to s odkazom na napadnuté uznesenie najvyššieho súdu z 15. februára 2024.

11. Po právoplatnosti napadnutých rozhodnutí krajský súd v oboch veciach meritórne rozhodol rozsudkami sp. zn. 11CoP/51/2023 zo 14. mája 2024 a sp. zn. 11 CoP/97/2023 z 29. mája 2024 (v tomto rozsudku krajský súd uviedol, že námietka zaujatosti bola sťažovateľkou podaná oneskorene, preto sa na ňu podľa § 53 ods. 1 CSP neprihliada). Oba rozsudky napadol dovolaním [REDAKOVANÉ] a najvyšší súd ako súd dovolací uzneseniami z 25. novembra 2025 konštatoval danosť vady podľa § 420 písm. f) CSP, napadnuté rozsudky zrušil a obe veci vrátil krajskému súdu na ďalšie konanie.

III.

Argumentácia sťažovateľky

12. Sťažovateľka v prvej ústavnej sťažnosti namieta, že najvyšší súd nesprávne interpretuje vyjadrenia sudcov krajského súdu a absolútne nedostatočne a nesprávne vyhodnocuje intenzitu ich vzťahov s otcom maloletej. Všetci členovia senátu 11CoP potvrdili, že sa s otcom maloletej stretávajú denne na pracovisku, tykajú si, sú v kolegiálnom vzťahu, komunikujú o pracovných veciach. Ich vzťahy vykazujú vyššiu kvalitu vzťahu ako iba formálny, kolegiálny a profesionálny vzťah. Ide o bližšie osobné vzťahy kolegov, vzťahy neformálne, intenzívne, ktoré presiahli rovinu profesionality, pričom u sudcu [REDAKOVANÉ] prerástli až do kamarátskeho vzťahu. Skutočnosť, že členovia senátu 11CoP sa podľa ich vyjadrenia nestretávajú s otcom maloletej mimo pracoviska, na intenzite a blízkosti ich vzťahov nič nemení.

13. Najvyšší súd napriek vyjadreniu sudcu [REDAKOVANÉ] o kamarátskej povahe vzťahu k otcovi zúžil daný vzťah na to, že ide iba o bežných kolegov, ktorí si tykajú a komunikujú nielen o pracovných veciach, čo je podľa najvyššieho súdu iba prejavom ľudskej interakcie a automaticky nezakladá hlboký priateľský vzťah založený na dôvere. Absencia nestrannosti a nezaujatosti sudcu [REDAKOVANÉ] vo veci jeho kolegu je iba logickým vyústením ich kamarátskeho, *ergo* priateľského vzťahu. Vo vzťahu k sudcovi [REDAKOVANÉ] najvyšší súd svoje závery žiadnym spôsobom neodôvodnil a jeho vyjadrenie o existencii kamarátskeho vzťahu s kolegom doslova odignoroval. Najvyšší súd dospel k vlastným zisteniam, že kamarátsky vzťah nie je možné svojou povahou považovať za vzťah priateľský. Aj keď sudkyne [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ] neoznačili vzťah s otcom maloletej výslovne za priateľský, z ich vlastného opisu je zrejmé, že ide o iný osobný vzťah, so zreteľom na ktorý možno mať pochybnosti o ich nezaujatosti. Najvyšší súd neuviedol, v čom nevidí ani náznak bližšieho vzťahu týchto sudkýň s ich kolegom. Ponímanie blízkosti vzťahov najvyšším súdom sa diametrálne odlišuje od toho, ako sú definované a ustálené v judikatórnych záveroch.

14. Najvyšší súd posunul hranice posudzovania intenzity vzťahu sudcov pre účely vyjadrenia zaujatosti sudcu do potreby vytvorenia hlbokého priateľského vzťahu a zdieľaní spoločných voľnočasových aktivít a koníčkov. Avšak nezisťoval, či členovia senátu 11CoP reálne majú spoločné záujmy a koničky, ktoré sa nemusia realizovať iba mimo pracoviska. Existencia spoločných koníčkov a trávenia času mimo pracoviska je práve tá skutočnosť, ktorá by presvedčila najvyšší súd o intenzite vzťahov medzi sudcami odôvodňujúcej rozhodnutie o ich zaujatosti. Z uvedeného jasne vyplýva, že ak je vzťah dvoch ľudí označený za priateľský, vo všeobecnosti možno predpokladať, že ide o hlboký až emocionálny vzťah, a teda hĺbku priateľského vzťahu netreba preukazovať. Spoločné koničky a zájmová činnosť samy osebe neprehrádzajú existenciu priateľského vzťahu, preto je poukázanie najvyššieho súdu na spoločné koničky irelevantné.

15. Členovia senátu 11CoP krajského súdu vo svojich vyjadreniach k námietke zaujatosti konštatovali nedostatok objektívnej nestrannosti pri súčasnom popretí absencie subjektívnej nestrannosti. Je nelogické a rozporné s charakterom a vnímaním medziľudských vzťahov, aby osoba tvrdila osobný, resp. kamarátsky vzťah s druhou osobu, a zároveň si bola istá, že bude a dokáže byť v jeho veci nezaujatá a nestranná. Na tieto podstatné skutočnosti však najvyšší súd nereflektoval a nevyriešil diskrepanciu vo vyjadreniach členov senátu 11CoP a ani otázku ich objektívnej nestrannosti.

16. Podľa názoru sťažovateľky sa preto najvyšší súd ani po skoršom vyhovujúcom náleze ústavného súdu, ktorého právnymi závermi je viazaný, vo svojom druhom rozhodnutí riadne nevenoval jej námietke zaujatosti a vyhodnoteniu subjektívnych a objektívnych aspektov nestrannosti sudcu, zisťovaniu intenzity vzťahov dotknutých sudcov krajského súdu s otcom maloletého.

17. V druhej ústavnej sťažnosti sťažovateľka namietala, že predseda krajského súdu jej námietku zaujatosti nepostúpil na rozhodnutie súdu vyššieho stupňa podľa § 54 ods. 1 CSP. Za vysporiadanie sa s námietkou zaujatosti nie je podľa názoru sťažovateľky možné považovať napadnuté uznesenie krajského súdu, ktoré je rozhodnutím o oznámení zo strany členov senátu 11CoP o svojom vylúčení v zmysle § 50 ods. 1 CSP.

18. Podľa sťažovateľky predseda krajského súdu neposudzoval skutočnosti uvedené v danom oznámení, neposudzoval vzťahy zakladajúce pomer členov senátu 11CoP k ich kolegovi, vôbec neaplikoval test zdania, žiadnym spôsobom sa nevysporiadal s tým, či existuje čo i len najmenšia pochybnosť o nestrannosti sudcov, či sa javia v očiach sťažovateľky ako nestranní. O nevyhlúčení členov senátu 11CoP rozhodol predseda krajského súdu iba s poukazom na napadnuté uznesenie najvyššieho súdu. A to napriek tomu, že dôvody na vylúčenie oznámili samotní členovia senátu 11CoP, čo sťažovateľka považuje za bezprecedentné. Napadnuté uznesenie najvyššieho súdu nemôže byť jediným podkladom pre rozhodnutie predsedu krajského súdu.

19. V prípade namietaného porušenia čl. 47 ods. 3 ústavy sťažovateľka uviedla, že v oboch odvolacích konaniach nie je splnená podmienka tzv. „rovnosti zbraní“. Napadnutými rozhodnutiami všeobecných súdov bol podľa sťažovateľky bezprecedentne zvýhodnený otec maloletej, keď napriek naplneniu objektívnej stránky zaujatosti členov senátu 11CoP títo neboli vylúčení.

IV.

Vyjadrenie súdov, zúčastnenej osoby a replika sťažovateľa

IV.1. Vyjadrenie najvyššieho súdu:

20. Najvyšší súd považuje ústavnú sťažnosť sťažovateľky za nedôvodnú. Svoje napadnuté uznesenie hodnotí ako súladné s právnym názorom ústavného súdu vysloveným v skoršom náleze. Ak ústavný súd v skoršom náleze vytkol odôvodnenie v časti posúdenia subjektívnej stránky zaujatosti dotknutých sudcov, najvyšší súd uvádza, že posúdil vyjadrenia všetkých troch dotknutých sudcov a dospel k záveru, že niet dôvodu spochybňovať ich nestrannosť a nezaujatosť v predmetnej veci. V ústavnej sťažnosti namietaný extrémny rozpor s princípmi spravodlivosti, ako aj so zmyslom a účelom právnej normy sťažovateľka bližšie nerozvinula. Samotné použitie silných slov ostalo v ústavnej sťažnosti bez účelu. Nie každá výkladová odlišnosť dosahuje parametre extrémnej odchýlky, prípadne extrémneho nesúladu s princípmom spravodlivosti, ako sa uvádza v judikatúre ústavného súdu, na ktorú poukazuje sťažovateľka.

IV.2. Vyjadrenie krajského súdu:

21. Krajský súd zdôraznil, že v napadnutom uznesení jeho predsedu bolo odkázané na napadnuté uznesenie najvyššieho súdu z 15. februára 2024 o nevyhlúčení sudcov senátu 11CoP. Najvyšší súd pritom disponoval aj s vyjadrením členov daného senátu. Odklon od záveru najvyššieho súdu o nezaujatosti členov senátu 11CoP vo veci totožných účastníkov konania, a to i s poukazom na jednotnosť rozhodovania, sa nejaví byť dôvodným. Preto ani ústavná sťažnosť nie je dôvodná.

IV.3. Vyjadrenie zúčastnenej osoby:

22. Podľa názoru zúčastnenej osoby (navrhovateľ [REDAKOVANÉ]) na sťažovateľkinu námietku zaujatosti, o ktorej rozhodol najvyšší súd napadnutým uznesením, sa nemalo prihliadať, pretože je presvedčený o jej oneskorenosti, na preukázanie ktorej navrhoval vykonať dokazovanie. Napriek tomu konajúci senát námietku predložil najvyššiemu súdu.

23. Pokiaľ ide o napadnuté uznesenie predsedu krajského súdu, zúčastnená osoba upozorňuje, že predseda krajského súdu nerozhodoval o sťažovateľkinej námietke zaujatosti, ale o oznámení sudcov podľa § 50 ods. 1 CSP. Na námietku sa zrejme neprihliadalo, lebo nespĺňala zákonné náležitosti. Ak sťažovateľka uvádza, že oznámenia sudcov sa líšia od tých, ktoré boli predložené vo veci sp. zn. 11CoP/51/2023, mohla podať námietku zaujatosti na podklade týchto dôvodov, čo však neurobila. Sama teda nepovažovala dané rozdiely za podstatné.

24. Napokon zúčastnená osoba podotýka, že proti žiadnemu z dvoch rozsudkov krajského súdu sťažovateľka dovolanie namietajúce vadu spočívajúcu v nevylúčení sudcov senátu krajského súdu nepodala.

IV.4. Replika sťažovateľky:

25. Sťažovateľka nepovažuje vyjadrenia oboch súdov za ničím prínosné. Zdôrazňuje, že vyjadrenia sudcov senátu 11CoP vylučujú záver najvyššieho súdu o ich čisto kolegiálnom a profesionálnom vzťahu k [REDAKOVANÉ]. Preukázaný a sudcami tvrdený blízky vzťah k [REDAKOVANÉ] ako účastníkovi konania predstavuje dôvod na ich vylúčenie z prejednávania a rozhodovania veci sťažovateľky. Minimálne predstavuje niečo, čo vyvoláva dojem a dôvodnú obavu, že sudcovia nie sú, resp. nemusia byť nestranní.

26. Najvyšší súd nerešpektoval záväzný právny názor ústavného súdu vyslovený v skoršom náleze tým, že opäť nedostatočne posúdil subjektívnu i objektívnu stránku nestrannosti dotknutých sudcov, a to nielen vo vzťahu k sudcom senátu 11CoP, ale prípadne ani k ďalším sudcom vec prejednávajúceho krajského súdu.

V.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

V.1. Ústavná sťažnosť proti uzneseniu najvyššieho súdu:

27. Judikatúra Európskeho súdu pre ľudské práva vychádza z dvoch testov nestrannosti sudcu. Subjektívny test je založený na osobnom presvedčení sudcu v danej veci a objektívny test sleduje existenciu dostatočných záruk, že je v tomto ohľade možné vylúčiť akúkoľvek legitímnu pochybnosť (rozhodnutie Saraiva de Carvalho proti Portugalsku z 22. 4. 1994, č. 15651/89, Gautrin a ďalší proti Francúzsku z 20. 5. 1998, č. 21257/93, č. 21258/93, č. 21259/93 a č. 21260/93). Pri subjektívnom teste nestrannosti sa skúma stav mysle sudcu, teda to, čo si sudca v danej situácii myslel vo svojom vnútornom fóre, a pri objektívnom teste sa vyhodnocuje, či sudca poskytuje dostatočné záruky, aby bola vylúčená každá pochybnosť o jeho nestrannosti.

28. V prípade subjektívneho hľadiska nestrannosti sa nestrannosť sudcu predpokladá až do predloženia dôkazu o opaku (rozsudok vo veci Piersack proti Belgicku z 1. 10. 1982, sťažnosť č. 8692/79, bod 30). Ústavný súd nemá pochybnosti, že v rovine subjektívneho testu nestrannosti sudcov príslušného senátu krajského súdu dospel najvyšší súd k ústavne udržateľným záverom.

V tejto rovine skúmania bolo z vyjadrenia dotknutých sudcov objektivizované výslovné popretie ich subjektívnej zaujatosti, ako aj popis ich vzťahu k účastníkovi konania, z ktorého nevyplýva také prekročenie rámcov kolegiality, že by si rešpekt k základnému právu na nestrannosť súdu vyžadoval, aby najvyšší súd sudcov odvolacieho senátu vylúčil. Sťažovateľka neargumentuje v tom zmysle, že by v konaní o jej námietke zaujatosti predložila ďalšie dôkazy svedčiace v prospech subjektívnej zaujatosti, ktoré najvyšší súd buď ignoroval, alebo ich nesprávne skutkovo vyhodnotil, prípadne nesprávne právne posúdil. Za týchto okolností ústavný súd vyhodnocuje záver najvyššieho súdu, podľa ktorého existencia výhradne kolegiálneho vzťahu medzi sudcom a účastníkom konania nie je dôvodom na vylúčenie z rozhodovania (potvrďuje to i rozhodovacia prax ústavného súdu – I. ÚS 352/2010, IV. ÚS 124/2010, III. ÚS 824/2016), ako ľudskoprávne udržateľný, a teda nestojaci v kolízii so základným právom sťažovateľky na nestranný súd podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, ani s jej právom na prejednanie jej záležitosti nestranným súdom podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

29. Objektívny prístup spočíva v posúdení otázky, či nezávisle od osobného správania sudcu určité overiteľné skutočnosti vzbudzujú pochybnosti o jeho nestrannosti, pričom i vonkajšie zdanie môže byť dôležité. Vylúčený by preto mal byť každý sudca, u ktorého sa možno oprávnene obávať, že mu chýba nestrannosť, pretože v hre je dôvera, ktorú musia súdy v demokratickej spoločnosti v očiach verejnosti vzbudzovať (rozsudok Veľkej komory vo veci Morice proti Francúzsku z 23. 4. 2015, sťažnosť č. 29369/10, bod 78). V danej súvislosti má význam aj tzv. teória zdania, podľa ktorej nestačí, že sudca je subjektívne nestranný, ale musí sa ako taký aj objektívne javiť v očiach strán. Rozhodujúcou v tomto smere je skutočnosť, či pochybnosti sťažovateľa o nedostatku nezaujatosti príslušného sudcu môžu byť objektívne opodstatnené (rozsudok vo veci Ferrantelli a Santangelo proti Taliansku zo 7. 8. 1996, sťažnosť č. 19874/92). Objektívna nestrannosť sa posudzuje podľa objektívnych symptómov. Sudca môže byť subjektívne nestranný a nezaujatý, ale i napriek tomu môže byť jeho nestrannosť vystavená oprávneným pochybnostiam vzhľadom na jeho status, rôzne funkcie, ktoré postupne vo veci vykonával, alebo vzhľadom na jeho pomer k veci, stranám konania, ich právnym zástupcom, svedkom a pod. V každom jednotlivom prípade je potrebné posúdiť, či povaha a stupeň vzťahu sú také, že prezrádajú nedostatok nestrannosti súdu (rozsudok vo veci Pullar proti Spojenému kráľovstvu z 10. 6. 1996, sťažnosť č. 22399/93, bod 38). Osobitne je potrebné skúmať charakter vzťahu medzi špecifikovanými osobami, a teda či ide o príbuzenský vzťah, o blízke priateľstvo, o vzťah finančnej závislosti, prípadne vzťah nadriadenosti a podriadenosti (rozsudok vo veci Steck-Risch a ďalší proti Lichtenštajnsku z 19. 5. 2005, sťažnosť č. 63151/00, bod 38 a nasl.).

30. Berúc do úvahy hľadiská uvedené v predchádzajúcom odseku, ústavný súd sa nestotožňuje s právnym názorom najvyššieho súdu, podľa ktorého sa posudzovanie (ne)zaujatosti konkrétneho sudcu vždy realizuje v kontexte na prejednávany prípad bez ohľadu na druh či povahu sporu, strany sporu, či prítomnosť emócií a osobnostnej stránky veci. V prvom rade je tento názor vnútorne rozporný. Čím iným je totiž určovaný kontext prejednávaneho prípadu, než vzájomnou kombináciou povahy sporu, jeho strán a aj prípadnou povahou emócií charakterizujúcich vzťahu relevantné pre posúdenie pochybností o nezaujatosti konajúcich sudcov? Nemožno súhlasiť s generalizovaným postojom najvyššieho súdu, že druh či povaha sporu nemá ovplyvňovať vyhodnotenie (ne)zaujatosti sudcu. Veď práve vzťah sudcu k veci tvoriacej predmet konania je zákonom aprobovaným dôvodom na jeho vylúčenie. Rovnaký záver platí o stranách sporu, ktorých vzťah s konajúcim sudcom je spôsobilý ho z rozhodovania diskvalifikovať. A pokiaľ ide o emócie, aj ustálená judikatúra zastáva názor, podľa ktorého dokonca aj predpoklad subjektívnej nestrannosti

sudcu možno účinne vyvrátiť napríklad preukázaním sudcom prejaveneho nepriateľstva či neznášanlivosti (III. ÚS 887/2016), teda postojov, ktoré vykazujú silný emocionálny podtext.

31. Nadväzne ústavný súd považuje za problematický aj ďalší postoj najvyššieho súdu, podľa ktorého rodinnoprávne spory nie sú v rozhodovaní o vylúčení sudcu z dôvodu jeho zaujatosti žiadnou výnimkou, v ktorej by sa test aplikoval inak, prísnejšie či v konečnom dôsledku s odlišným výsledkom. S prezentovaným názorom možno súhlasiť, pokiaľ má na mysli spôsobilosť sudcu rozhodovať rôzne druhy sporov s rovnakou pripravenosťou na nezaujatý prístup. Konkrétne okolnosti prejednávanych vecí však v spojení s povahou vecí (napríklad rodinnoprávne konanie) môžu u nezainteresovaného pozorovateľa založiť dôvodné pochybnosti o schopnosti sudcu rozhodovať nezaujato.

32. Ústavný súd v skoršom náleze (II. ÚS 502/2023) zvýraznil povahu vecí tvoriacej predmet konania, ktorého účastníkmi sú sťažovateľka a [REDAKOVANÉ], práve preto, aby naznačil silný emocionálny náboj sporov, ktoré sú súdmi v rodinných veciach rozhodované. Prvok mimoriadnej citlivosti charakterizuje nielen vzťah medzi účastníkmi tohto druhu konania, ale prenáša sa aj na konajúcich sudcov. Nie však v tom zmysle, že by oni sami strácali schopnosť rozhodnúť v stave subjektívnej nezaujatosti, ale v nazeraní nezainteresovaného pozorovateľa, ktorého pohľad priamo determinuje podstatu objektívneho testu nezaujatosti (IV. ÚS 160/2024), teda zdanie o schopnosti sudcov rozhodnúť nestranné.

33. Ústavný súd súhlasí s *in abstracto* vysloveným názorom najvyššieho súdu, že rozhodujúcim prvkom v otázke rozhodovania o (ne)zaujatosti zákonného sudcu je, či obava strany sporu je objektívne oprávnená, a že relevantnou je len taká obava z nedostatku nestrannosti, ktorá sa zakladá na objektívnych, konkrétnych a dostatočne závažných skutočnostiach. Nesprávnym je však ďalšie rozvíjanie uvedeného názoru, keď najvyšší súd dôvodí, že „*poukaz na zohľadnenie vnútornej dynamiky vzťahov na pracovisku, určenie, či ide o vzťah kolegiálny, kamarátsky, priateľský prípadne mimomanželský zohľadňuje už subjektívnu stránku posudzovania okolností, ktoré môžu byť v každom jednotlivom prípade jedinečné, rozdielne a špecifické*“. Podľa názoru ústavného súdu všetky citované faktory sú spôsobilé, a to obzvlášť vo vzájomnom prepojení u tých istých osôb, individualizovať a objektivizovať pohľad na otázku (ne)zaujatosti tak, že sa stanú rozhodujúcimi pre záver o existencii pochybností o schopnosti sudcov rozhodovať vec nezaujato. Pritom má ústavný súd stále na mysli objektívnu stránku nestrannosti, ktorá sa v sťažovateľkinej veci napokon javí ako rozhodujúca z hľadiska rešpektu k jej právu na nestranný súd. Obava sťažovateľky nemá iba subjektívne základy. Je účastníčkou konania, v ktorom sa jej záujmy v mimoriadne citlivej sfére rodinných vzťahov ocitajú v spore so záujmami otca maloletej, ktorý je sudcom súdu rozhodujúceho na odvolacom stupni danú vec. Na tom istom súde pracuje, a teda kolegyňou sudcov odvolacieho senátu je aj priateľka otca nadväzujúca s ním partnerský vzťah, ktorý, bez ohľadu na to, či je príčinou rozpadu rodinného vzťahu sťažovateľky a otca maloletej, nepochybne prispieva k negatívnemu emocionálnemu naladeniu vzťahu účastníkov konania, ktorý v rovine práv a povinností k maloletej tvorí predmet rozhodovania v predmetnom konaní. Bez toho, aby ústavný súd vstúpil na pole rozhodovacej právomoci všeobecných súdov, čo mu v podmienkach ústavou zavedenej del'by právomoci medzi obe súdne sústavy nie je dovolené, je povinný v rámci svojej právomoci preskúmať ústavnú udržateľnosť výkladu a uplatňovania podústavného práva všeobecnými súdmi (čl. 152 ods. 4 ústavy). Z tohto hľadiska konštatuje, že postoj najvyššieho súdu nie je udržateľný práve v rovine uplatnenia objektívneho testu nestrannosti na vec sťažovateľky vyznačujúcu sa rekapitulovanými objektívnymi, konkrétnymi a dostatočne závažnými

skutočnosťami. V danej veci existujú zistiteľné skutočnosti, ktoré môžu vzbudzovať pochybnosti o nestrannosti sudcov odvolacieho senátu krajského súdu a majú za následok relevantnú dôležitosť vonkajšieho zdania (Daktaras v. Litva, sťažnosť č. 42095/98, rozsudok z 10. 10. 2000, bod 32), ktorá determinuje dôveru spoločnosti i sťažovateľky ako účastníčky konania v konajúci súd.

34. Ústavný súd sumarizuje, že najvyšší súd realizoval objektívny test nestrannosti na báze selektívneho vyhodnocovania jednotlivých relevantných skutočností, pričom vychádzal z tých vyznačujúcich sa vnútornou rozpornosťou alebo nedostatočne zohľadňujúcich povahu mimosporového konania, ktorého účastníkmi sú sťažovateľka a otec maloletej. Pri utváraní decízneho záveru potom najvyšší súd opomenul vzájomné synergické pôsobenie relevantných skutočností na objektívnu stránku nestrannosti, a to v rovine zdania o schopnosti dotknutých sudcov rozhodovať nezaujato založeného na optike nezainteresovaného pozorovateľa. Popísaný prístup najvyššieho súdu ho viedol k zameraniu sa takmer výlučne na vzťah konajúcich sudcov odvolacieho senátu k otcovi maloletej, avšak bez náležitého skúmania a zohľadnenia vplyvu rozhodujúcich skutkových determinantov na vzťah konajúcich sudcov k veci tvoriacej predmet konania. Relevantné pochybnosti o objektívnej nestrannosti môžu vznikáť aj v rovine vzťahu dotknutých sudcov k predmetu konania, pričom tento vzťah môže byť priamo ovplyvnený ich vzťahom k niektorému z účastníkov. Uplatnenie (čl. 152 ods. 4 ústavy) pravidiel CSP o vylúčení sudcov na daný prípad preto nevyhovuje požiadavkám plynúcim zo základného práva na nestranný súd. Preto ústavný súd vyslovil, že sťažovateľkino základné právo na súdnu ochranu v rovine požiadavky na nestranný súd (čl. 46 ods. 1 ústavy), ako aj jej právo na spravodlivé súdne konanie (čl. 6 ods. 1 dohovoru) boli napadnutým uznesením najvyššieho súdu porušené (bod 1 výroku tohto nálezu).

35. Namietané porušenie základného práva na rovnosť účastníkov konania podľa čl. 47 ods. 3 ústavy sťažovateľka založila len na zovšeobecnenom argumente o zvýhodňovaní otca maloletej tým, že v konaní týkajúcom sa jeho, ako aj sťažovateľky budú rozhodovať jeho kolegovia. Možno teda konštatovať, že porušenie uvedeného základného práva zakladá len na odkaze na dôsledok napadnutého rozhodnutia porušujúceho jej základné právo na nestranný súd. Nekonkretizuje, aké procesné práva boli jej, na rozdiel od otca maloletej, upreté, prípadne, ak práva boli otcovi priznané oproti štandardu garantovanému úpravou v CSP. V chápaní sťažovateľky by tak každé porušenie základného práva na nestranný súd zároveň znamenalo aj porušenie základného práva na rovnosť účastníkov konania. Dôvody sťažovateľky takto nerešpektujú rozsahovú diferenciáciu čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 47 ods. 3 ústavy. Preto v tejto časti ústavný súd ústavnej sťažnosti nevyhovel (bod 3 výroku tohto nálezu).

36. Ústavný súd dospel k záveru, že pre dosiahnutie nápravy vo veci je nevyhnutné, aby návrhu sťažovateľky na zrušenie napadnutého uznesenia najvyššieho súdu v súlade s čl. 127 ods. 2 ústavy vyhovel (bod 2 výroku nálezu). Zároveň pristúpil podľa § 133 ods. 3 písm. b) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) aj k vráteniu veci na ďalšie konanie. Skutočnosť, že napadnuté uznesenie bolo konzumované rozsudkom krajského súdu vo veci samej zo 14. mája 2024, nie je dôvodom nevrátiť vec najvyššiemu súdu ako súdu nadriadenému na opätovné rozhodnutie. Najvyšší súd ako súd dovolací totiž uznesením z 25. novembra 2025 odvolací rozsudok krajského súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Konanie o odvolaní, v ktorom sťažovateľka spochybnila nezaujatosť konajúcich sudcov, teda opätovne prebieha pred senátom krajského súdu v rovnakom zložení [rozvrh práce krajského súdu

na rok 2026, strana 17, časť A, bod 1], ako tomu bolo v čase podania ústavnej sťažnosti. Fakt, že odvolacie konanie bude vedené pod odlišnou spisovou značkou (11CoP/7/2026), je irelevantná, lebo totožnosť predmetu odvolacieho konania a jeho účastníkov je zachovaná. Najvyšší súd je v ďalšom konaní podľa § 134 ods. 1 zákona o ústavnom súde viazaný právnym názorom ústavného súdu. Ten je daný požiadavkou, aby najvyšší súd vzal pri rozhodovaní o sťažovateľkinej námietke zaujatosti do úvahy všetky podstatné skutkové okolnosti (kolegiálny, v prípade jedného člena senátu aj kamarátsky vzťah k otcovi maloletej, partnerský vzťah otca k inej kolegyni konajúcich sudcov, vplyv tohto partnerského vzťahu na rozpad vzťahu sťažovateľky a otca maloletej, citlivosť predmetu konania v danej rodinnoprávnej veci, protikladnosť záujmov sťažovateľky a otca maloletej) a vyhodnotil ich z hľadiska objektívneho testu nestrannosti, teda optikou nezainteresovaného pozorovateľa, nielen selektívne, ale aj vo vzájomnej spojitosti.

V.2. Ústavná sťažnosť proti uzneseniu krajského súdu:

37. Napadnuté uznesenie, ktorým predseda krajského súdu rozhodol o oznámení podanom podľa § 50 ods. 1 CSP, malo priamy dopad na to, že členmi senátu krajského súdu v odvolacom konaní boli sudcovia, ktorých sťažovateľka považovala za vylúčených. Nič jej preto nebránilo podať proti rozsudku krajského súdu sp. zn. 11CoP/97/2023 z 29. mája 2024 dovolanie založené na dôvode podľa § 420 písm. e) CSP. V dovolacom konaní by najvyšší súd nebol konfrontovaný s vlastným skorším právoplatným rozhodnutím o nevyhlúčení členov senátu, ako to bolo v konaní sp. zn. 11CoP/51/2023. Preto takéto dovolanie predstavovalo účinný prostriedok nápravy na ochranu sťažovateľom označených práv napadnutým uznesením sp. zn. Spr. 149/24 z 15. marca 2024. Platí to aj vo vzťahu k sťažovateľovej kritike založenej na namietanom nerozhodnutí o jeho námietke, keďže v rozsudku v odvolacom konaní krajský súd vyhodnotil sťažovateľkinu námietku zaujatosti ako podanú oneskorene, v dôsledku čoho ju nebol povinný ani len predložiť najvyššiemu súdu ako súdu nadriadenému na rozhodnutie. Sťažovateľkina kritika takého postupu bola spôsobilou argumentačnou základňou pre dovolanie podľa § 420 písm. e) CSP. Sťažovateľka však takéto dovolanie nepodala, ale namiesto toho sa ešte pred rozhodnutím krajského súdu vo veci samej predčasne obrátila na ústavný súd ústavnou sťažnosťou. Ústavná sťažnosť sťažovateľky je preto neprípustná podľa § 55 písm. d) v spojení s § 132 ods. 1 zákona o ústavnom súde a ako takú ju ústavný súd podľa § 56 ods. 2 písm. d) zákona o ústavnom súde odmietol (bod 5 výroku tohto nálezu).

VI.

Finančné zadosťučinenie a trovy konania

38. Sťažovateľka v ústavnej sťažnosti, ktorej ústavný súd čiastočne vyhovel, žiada priznať finančné zadosťučinenie 5 000, čo odôvodňuje opakovaným arbitrárnym rozhodovaním najvyššieho súdu vo veci týkajúcej sa jej rodičovských práv, nedôvodnou a šikanóznou kritikou sťažovateľky v napadnutom uznesení najvyššieho súdu, ako aj prehĺbením stavu jej právnej neistoty v dôsledku rozhodnutia najvyššieho súdu nerešpektujúceho právny názor v skoršom náleze ústavného súdu.

39. Ústavný súd stabilne judikuje, že cieľom primeraného finančného zadosťučinenia zakotveného v čl. 127 ods. 3 ústavy je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje poskytnutie vyššieho stupňa ochrany, nielen deklaráciu porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez porušovania základného práva (IV. ÚS 210/04).

40. V sťažovateľkinej veci je aktuálny nález spôsobilý zjednať plnohodnotnú nápravu porušenia práv sťažovateľky, keďže najvyšší súd bude v ďalšom rozhodovaní povinný rešpektovať záväzný právny názor ústavného súdu. Nemožno súhlasiť s názorom sťažovateľky o nerešpektovaní právneho názoru ústavného súdu vysloveného v skoršom náleze najvyšším súdom. Kým nález sp. zn. II. ÚS 502/2023 z 24. januára 2024 zrušenému rozhodnutiu najvyššieho súdu vytýkal nedostatočnosť odôvodnenia, v aktuálnej veci tento nedostatok ústavný súd nezistil a ústavnej sťažnosti sťažovateľky vyhovel z dôvodu ústavne nekonformného uplatnenia podústavného práva na okolnosti jej veci. K prehĺbovaniu právnej neistoty tak u sťažovateľky môže dochádzať nanajvýš v dôsledku predlžovania konania, čo však patrí do rozsahu iných základných práv, nie práva na nestranný súd, ktorého porušenie uznesením najvyššieho súdu ústavný súd identifikoval. Preto v tejto časti ústavný súd ústavnej sťažnosti sťažovateľky nevyhovel (bod 3 výroku tohto nálezu).

41. Zistené porušenie základných práv sťažovateľky odôvodňuje to, aby jej najvyšší súd podľa § 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde nahradil trovy konania, ktoré jej vznikli právnym zastúpením. Vzhľadom na skutočnosť, že sťažovateľka uspela len s jednou z dvoch spojených ústavných sťažností, ústavný súd jej priznal náhradu trov, ktoré vynaložila na právne zastupovanie v konaní o tejto čiastočne úspešnej ústavnej sťažnosti.

42. Ústavný súd priznal sťažovateľke náhradu trov za dva úkony právnej služby vykonané v roku 2024 (prevzatie a príprava zastúpenia a podanie ústavnej sťažnosti 2 x 228,83 eur + 2 x 13,73 ako režijný paušál). Za stanovisko k vyjadreniu najvyššieho súdu ústavný súd sťažovateľke náhradu trov konania nepriznal, keďže v ňom nie je obsiahnutá argumentácia prínosná pre rozhodnutie ústavného súdu vo veci samej. Priznaná náhrada trov tak predstavuje 485,12 eur. Najvyšší súd je povinný uhradiť ju na účet právnej zástupkyňi sťažovateľky (§ 62 zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 CSP) označenej v záhlaví tohto nálezu v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu (bod 4 výroku nálezu).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 29. januára 2026

Robert Šorl
predseda senátu